

Tintín al país dels gitanos

El lector d'aquesta revista deu recordar l'apocalíptic *Viatge a les entranyes de la llengua catalana* que Eugeni Casanova va publicar fa uns deu anys. De llavors ençà he seguit amb interès la trajectòria d'aquest Tintín lleidatà. Amb ell vaig viatjar metafòricament al Transsiberià i a les poblacions de l'antic Ríu de Oro. Va escriure una història dels jueus amagats als Països Catalans. Una obra important, realment. Acaba de publicar el seu millor llibre, un gran llibre, tota una catedral dedicada a la nova Alguer: els jueus catalans de França.

Tothom ha sentit a parlar més o menys dels gitanos de Sant Jaume a Perpinyà i de l'anècdota simpàtica de les comunitats gitanes escampades per tota la geografia occitana. Abans d'emprendre aquest viatge tan llarg, Eugeni Casanova ha endrapat un centenar de llibres sobre els gitanos. L'autor sap tantes llengües com ells, però és per damunt de tot un aventurer de la coneixença. Ha llegit Frederic Mistral i els seus deixebles de l'escola d'Avinyó, els doctors germànics, els savis francesos, els universitaris anglesos, els escrits dels quals tradueix proposant-ne la versió original al final del volum.

Ha visitat totes les poblacions importants d'Occitània sense prejudicis. Ha enraonat amb els gitanos amb passió i paciència, humor i sobretot la seua humanitat profunda. Sabent retrobar la història a través dels mites, amb una gran audàcia intel·lectual a l'hora de formular hipòtesis noves, Eugeni Casanova ha reconstituït d'una manera plausible l'odissea dels gitanos. Si he entès bé la demostració del mestre, uns grups de protogitanos van deixar l'Índia al segle X i es van anar instal·lant a Pèrsia i Armènia. Amb el segle passaren la mar i arribaren a l'Europa oriental abans de propagar-se per l'Europa occidental cap al segle XV. Gràcies a aquesta recerca apassionant i apassionada, descobrim la figura del "gran i afamat senyor duc André de Petit Egipte" (pàgina 55). Com els seus amics gitanos, l'autor travessa volant les fronteres i salta de segle en segle. Amb el descobriment

Els gitanos catalans de França. Llengua, cultura i itineraris de la gran diàspora

EUGENI CASANOVA SOLANES

Pagès editors
Lleida, novembre 2016

d'un dialecte a base lleidatana mentre la quasi totalitat dels gitanos catalans parlen un dialecte arrelat a Perpinyà tot i que es diferencia del català rossellonès, la gran aportació de la tesi és la cronologia dels fets. Segons l'autor, molts gitanos van fugir de l'Empordà a la fi del segle XVIII abans de passar per Perpinyà i d'escampar-se per tot França. Casanova ho demostra amb claredat basant-se en la documentació històrica i els relats orals. Malgrat el pes d'aquest volum, l'autor no s'avorrex i no ens avorrex mai perquè ha sabut realitzar el precepte de don Miguel de Unamuno: "Cuando me dicen de un hombre que habla como libros, contesto que prefiero los libros que hablan como hombres". Eugeni Casanova xerra amb la gent, entra a casa seua, fa el vermut. Respecta els gitanos, els estima, sap escoltarlos i reproduir llur parlar tan estrany i tan casolà alhora.

No puc ni vull revelar tota la substància d'aquest llibre meravellós, profundament humà, on visitem tot un món prohibit. Que el lector d'aquesta revista em permeti aquesta impertinència... Estic ben content que Eugeni Casanova no es dediqui pas a la novel·la perquè, amb un col·lega com ell, podria plegar veles i anar a plantar cols a l'hort del padrí.

Eugeni Casanova